



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 15. apríla 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Životné prostredie – Články 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie – Zásady právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery – Zmluva o energetickej charte – Článok 10 – Uplatniteľnosť – Smernica 2009/28/ES – Článok 3 ods. 3 písm. a) – Podpora využívania energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov – Výroba elektrickej energie z fotovoltických solárnych zariadení – Zmena schémy pomoci“

V spojených veciach C-798/18 a C-799/18,

ktorých predmetom sú dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd pre Lazio, Taliansko) z 28. septembra 2018 a doručené Súdnemu dvoru 17. decembra 2018, ktoré súvisia s konaniami:

Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) a i. (C-798/18),

Athesia Energy Srl a i. (C-799/18)

proti

Ministero dello Sviluppo economico,

Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA,

za účasti:

Elettricità Futura Unione delle imprese elettriche italiane,

Confederazione generale dell'agricoltura italiana – Confagricoltura,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, sudcovia M. Ilešič, E. Juhász, C. Lycourgos a I. Jarukaitis (spravodajca),

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

* Jazyk konania: taliančina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) a i., v zastúpení: V. Onida, C. Montella a B. Randazzo, avvocati,
- Elettricità Futura Unione delle imprese elettriche italiane a Confederazione generale dell'agricoltura italiana – Confagricoltura, v zastúpení: V. Onida a B. Randazzo, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. Varrone a G. Aiello, avvocati dello Stato,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: S. Eisenberg a D. Klebs, splnomocnení zástupcovia,
- grécka vláda, v zastúpení: K. Boskovits, S. Charitaki a A. Magrippi, splnomocnení zástupcovia,
- španielska vláda, v zastúpení: S. Centeno Huerta, J. Ruiz Sánchez a A. Rubio González, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: O. Beynet, K. Talabér-Ritz, Y. Marinova, G. Gattinara a T. Maxian Rusche, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. októbra 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 216 ods. 2 ZFEÚ, v spojení so Zmluvou o energetickej charte, schválenou v mene Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, Európskeho [hospodárskeho] spoločenstva a Európskeho spoločenstva atómovej energie rozhodnutím Rady a Komisie 98/181/ES, ESUO, Euratom z 23. septembra 1997 o uzavretí Zmluvy o energetickej charte a Protokolu energetickej charty o energetickej účinnosti a súvisiacich environmentálnych aspektoch Európskymi spoločenstvami (Ú. v. ES L 69, 1998, s. 1; Mim. vyd. 12/002, s. 24, ďalej len „Energetická charta“), a článkov 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ako aj smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES (Ú. v. EÚ L 140, 2009, s. 16), vzhľadom na zásady právnej istoty, ochrany legitímnej dôvery, lojálnej spolupráce a potrebného účinku.
- 2 Tieto návrhy boli podané v rámci sporov, ktorých účastníkmi sú vo veci C-798/18 Federazione nazionale delle imprese elettrotecniche ed elettroniche (Anie) (Národný zväz podnikov v odvetví elektrotechniky a elektroniky), ako aj 159 podnikov vyrábajúcich elektrickú energiu z fotovoltických zariadení, a vo veci C-799/18 spoločnosť Athesia Energy Srl a 15 ďalších podnikov pôsobiacich v tom istom odvetví na jednej strane a Ministero dello Sviluppo economico (Ministerstvo pre hospodársky rozvoj, Taliansko) a spoločnosť Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA na druhej strane vo veci zrušenia dekrétov, ktorými sa vykonávajú vnútroštátne právne predpisy upravujúce zmeny príspevkov na podporu výroby elektrickej energie fotovoltickými zariadeniami a s tým spojené podrobnosti platieb.

Právny rámec

Medzinárodné právo

- 3 Článok 10 Energetickej charty s názvom „Podpora, ochrana a nakladanie s investíciami“ v odseku 1 stanovuje:

„Každá zmluvná strana, v súlade s ustanoveniami tejto zmluvy, podporuje a vytvára stabilné, spravodlivé, výhodné a transparentné podmienky pre investorov iných zmluvných strán pre investovanie v jej oblasti. Takéto podmienky zahŕňujú záväzok vždy spravodlivo pristupovať k investíciám investorov iných zmluvných strán. Takéto investície tiež požívajú stálu ochranu a bezpečnosť a žiadna zmluvná strana žiadnym spôsobom nepoškodí neprímeranými alebo diskriminačnými opatreniami ich manažment, udržiavanie, použitie, využívanie alebo nakladanie s nimi...“

Právo Únie

- 4 Odôvodnenia 14 a 25 smernice 2009/28 znejú:

„(14) Hlavným účelom záväzných národných cieľov je poskytnúť investorom istotu a podporovať nepretržitý rozvoj technológií na výrobu energie zo všetkých druhov obnoviteľných zdrojov energie. ...

...

(25) Členské štáty majú rozdielny potenciál v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov energie a využívajú rôzne systémy podpory energie z obnoviteľných zdrojov energie na vnútroštátnej úrovni. ... Pre riadne fungovanie národných systémov podpory je nevyhnutné, aby členské štáty mali kontrolu nad účinkami ich národných systémov podpory a nákladmi na ne podľa svojho rozdielneho potenciálu. Dôležitým prostriedkom na dosiahnutie cieľa tejto smernice je zabezpečenie riadneho fungovania národných systémov podpory v súlade so smernicou [Európskeho parlamentu a Rady] 2001/77/ES [z 27. januára 2001 o podpore elektrickej energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov energie na vnútornom trhu s elektrickou energiou (Ú. v. EÚ L 283, 2001, s. 33; Mim. vyd. 12/002, s. 121], aby sa zachovala dôvera investorov a aby sa členským štátom umožnilo navrhnúť účinné vnútroštátne opatrenia na plnenie cieľov...“

- 5 Článok 1 smernice 2009/28 s názvom „Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti“ stanovuje:

„Touto smernicou sa ustanovuje spoločný rámec presadzovania energie z obnoviteľných zdrojov energie. Stanovujú sa v nej záväzné národné ciele pre celkový podiel energie z obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej energetickej spotrebe a pre podiel energie z obnoviteľných zdrojov energie v doprave...“

- 6 Článok 3 tejto smernice s názvom „Záväzné národné celkové ciele a opatrenia pre využívanie energie z obnoviteľných zdrojov energie“ stanovuje:

„1. Každý členský štát zabezpečí, aby podiel energie z obnoviteľných zdrojov energie... na hrubej konečnej energetickej spotrebe v roku 2020 predstavoval aspoň jeho národný celkový cieľ týkajúci sa podielu energie z obnoviteľných zdrojov energie v danom roku uvedený v treťom stĺpci tabuľky v časti A prílohy I. ...

2. Členské štáty prijímú účinné opatrenia určené na zabezpečenie toho, aby sa podiel energie z obnoviteľných zdrojov energie rovnal podielu uvedenému v orientačnej trajektórii uvedenej v časti B prílohy I alebo aby bol vyšší.

3. Členské štáty môžu na dosiahnutie cieľov uvedených v odsekoch 1 a 2 tohto článku využiť okrem iného tieto opatrenia:

a) systémy podpory;

...“

Talianske právo

7 Článok 7 decreto legislativo n. 387 – Attuazione della direttiva 2001/77/CE relativa alla promozione dell'energia elettrica prodotta da fonti energetiche rinnovabili nel mercato interno dell'elettricità (legislatívny dekrét č. 387, ktorým sa vykonáva smernica 2001/77/ES o podpore elektrickej energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov energie na vnútornom trhu s elektrickou energiou), z 29. decembra 2003 (riadny dodatok ku GURI č. 25 z 31. januára 2004, s. 5, ďalej len „legislatívny dekrét č. 387/2003“), stanovoval:

„1. V lehote šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto dekrétu Ministro delle attività produttive [minister výrobných činností] spoločne s Ministro dell'ambiente e della tutela del territorio [minister životného prostredia a ochrany územia] a po dohode s Conferenza unificata [Zjednotená konferencia] prijme jeden alebo viacero dekrétov, ktorými sa stanovujú kritériá podpory výroby elektrickej energie zo solárnej energie.

2. Bez nákladov pre štátny rozpočet a v súlade s účinnou právnou úpravou Spoločenstva kritériá uvedené v odseku 1:

a) stanovujú podmienky, ktoré musia subjekty splniť na to, aby mohli využívať opatrenia na podporu;

...

d) stanovujú podrobnosti určenia výšky podpory. Pokiaľ ide o elektrickú energiu vyrobenú fotovoltaickou premenou solárnej energie, stanovujú osobitný stimulačný príspevok s klesajúcou výškou a s takou dobou vyplácania, ktorá umožní zaručiť primeranú odmenu za investičné a prevádzkové náklady;

e) stanovujú cieľ nominálneho výkonu, ktorý sa má zaviesť;

f) stanovujú tiež hornú hranicu kumulovaného výkonu elektrickej energie všetkých zariadení, na ktoré možno priznať podporu;

...“

8 Článok 24 decreto legislativo n. 28 – Attuazione della direttiva 2009/28/CE sulla promozione dell'uso dell'energia da fonti rinnovabili, recante modifica e successiva abrogazione delle direttive 2001/77/CE e 2003/30/CE (legislatívny dekrét č. 28, ktorým sa vykonáva smernica 2009/28/ES o podpore

využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES), z 3. marca 2011 (riadny dodatok ku GURI č. 71 z 28. marca 2011, s. 1, ďalej len „legislatívny dekrét č. 28/2011“), s názvom „Mechanizmy podpory“ stanovoval:

„1. Na výrobu elektrickej energie zariadeniami napájanými z obnoviteľných zdrojov a uvedenými do prevádzky po 31. decembri 2012 sa poskytuje podpora prostredníctvom nástrojov a na základe všeobecných kritérií uvedených v odseku 2...

2. Na výrobu elektrickej energie zariadeniami uvedenými v odseku 1 sa poskytuje podpora na základe týchto všeobecných kritérií:

- a) podpora s cieľom zaručiť primeranú odmenu za investičné a prevádzkové náklady;
- b) nárok na podporu trvá po dobu rovnajúcu sa bežnej dobe použiteľnosti dotknutého druhu zariadení a vzniká odo dňa uvedenia týchto zariadení do prevádzky;
- c) výška podpory sa nemení počas celej doby trvania nároku a môže zohľadňovať hospodársku hodnotu vyrobenej energie;
- d) podpora sa poskytuje prostredníctvom súkromnoprávných zmlúv uzavretých medzi spoločnosťou GSE a subjektom zodpovedným za zariadenia, na základe vzorovej zmluvy, ktorú vydá Autorità per l'energia elettrica e il gas [Úrad pre elektrickú energiu a plyn]

...“

9 Podľa článku 25 tohto legislatívneho dekrétu:

„1. Výroba elektrickej energie zo zariadení, ktoré využívajú obnoviteľné zdroje a ktoré boli uvedené do prevádzky najneskôr 31. decembra 2012, sa podporuje mechanizmami, ktoré existovali k dátumu nadobudnutia účinnosti tohto dekrétu

...

10. ... Podpora výroby elektrickej energie z fotovoltaických solárnych zariadení, ktoré boli uvedené do prevádzky po [31. máji 2011], bude upravená vo vyhláske ministra hospodárskeho rozvoja prijatej 30. apríla 2011 v spolupráci s Ministro dell'Ambiente e della tutela del [territorio e del] Mare [minister životného prostredia a ochrany územia a mora], po vyjadrení Zjednotenej konferencie upravenej v článku 8 decreto legislativo č. 281 (legislatívny dekrét č. 281) z 28. augusta 1997, na základe týchto zásad:

- a) stanovenie ročného limitu kumulatívneho elektrického výkonu fotovoltaických zariadení, na ktoré možno využívať stimulačné príspevky;
- b) stanovenie zvýhodnených taríf vzhľadom na znižovanie nákladov na technológie a zariadenia, ako aj opatrenia na podporu uplatňované v členských štátoch...;
- c) prognóza zvýhodnených sadziieb a diferencovaných zložiek vzhľadom na povahu umiestnenia zariadení;
- d) uplatnenie ustanovení článku 7 legislatívneho dekrétu č. 387/2003... v rozsahu ich zlučiteľnosti s týmto odsekom.“

10 Článok 26 decreto-legge n. 91 – Disposizioni urgenti per il settore agricolo, la tutela ambientale e l'efficientamento energetico dell'edilizia scolastica e universitaria, il rilancio e lo sviluppo delle imprese, il contenimento dei costi gravanti sulle tariffe elettriche, nonché per la definizione immediata di adempimenti derivanti dalla normativa europea (zákonný dekrét č. 91, ktorým sa ustanovujú neodkladné opatrenia pre odvetvie poľnohospodárstva, ochranu životného prostredia a energetickú efektívnosť budov škôl a univerzít, oživenie a rozvoj podnikania, obmedzenie nákladov na príspevky na elektrinu, ako aj okamžité vymedzenie formálnych náležitostí vyplývajúcich z európskej právnej úpravy), z 24. júna 2014 (GURI č. 144 z 24. júna 2014), zmenený na zákon, so zmenami, zákonom č. 116 z 11. augusta 2014 (riadny dodatok ku GURI č. 192 z 20. augusta 2014) (ďalej len „legislatívny dekrét č. 91/2014“), stanovuje:

„1. S cieľom optimalizovať manažment lehôt na výber a platbu stimulov a podporovať udržateľnejšiu politiku podpory energie z obnoviteľných zdrojov sa stimulačné príspevky na elektrickú energiu vyrábanú fotovoltickými solárnymi zariadeniami, priznané v zmysle článku 7 legislatívneho dekrétu [č. 387/2003] a článku 25 ods. 10 legislatívneho dekrétu [č. 28/2011]... poskytujú v súlade s postupmi stanovenými v tomto článku.

2. Od druhého polroka 2014 [GSE] platí stimulačné príspevky uvedené v odseku 1 v konštantných mesačných splátkach vo výške 90 % odhadovanej priemernej ročnej výrobnéj kapacity každého zariadenia počas kalendárneho roka výroby a vykoná vyúčtovanie v závislosti od skutočnej výroby do 30. júna nasledujúceho roka. Vykonávacie podmienky stanovuje GSE do pätnástich dní od uverejnenia tohto dekrétu a sú schválené vyhláškou ministra pre hospodársky rozvoj.

3. S účinnosťou od 1. januára 2015 sa stimulačný príspevok na energiu vyrábanú zariadeniami s nominálnym výkonom nad 200 kW upraví, a to podľa výberu hospodárskeho subjektu, podľa jednej z nasledujúcich možností, ktorá sa musí oznámiť spoločnosti GSE do 30. novembra 2014:

- a) stimulačný príspevok sa uhrádza po dobu 24 rokov od uvedenia zariadení do prevádzky a následne sa prepočíta podľa percentuálneho zníženia uvedeného v tabuľke, ktorá sa nachádza v prílohe 2 k tomuto dekrétu;
- b) bez toho, aby bola dotknutá doba vyplácania 20 rokov, príspevok sa upraví tak, že sa stanoví počiatočná doba uplatňovania stimulu zníženého v porovnaní so súčasným stimulom a druhá doba uplatňovania stimulu zvýšeného v rovnakej miere. Percentuálne hodnoty úpravy stanoví minister pre hospodársky rozvoj po vyjadrení Autorità per l'energia elettrica, il gas e il sistema idrico [Úrad pre elektrickú energiu, plyn a vodovody] vyhláškou, ktorú vydá do 1. októbra 2014, tak, aby sa v prípade, že si túto možnosť zvolia všetky oprávnené subjekty, umožnila počas obdobia rokov 2015 – 2019 ročná úspora vo výške 600 miliónov eur v porovnaní s výdavkami vyplývajúcimi zo súčasnej výšky príspevku;
- c) bez toho, aby bola dotknutá doba vyplácania 20 rokov, príspevok sa na zostávajúcu dobu čerpania stimulov znižuje o percentuálny podiel stimulu priznaného ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto dekrétu, a to v nasledujúcej výške:
 1. 6 % pre zariadenia s nominálnym výkonom vyšším ako 200 kW, až do 500 kW,
 2. 7 % pre zariadenia s nominálnym výkonom vyšším ako 500 kW, až do 900 kW,
 3. 8 % pre zariadenia s nominálnym výkonom vyšším ako 900 kW.

Ak hospodársky subjekt neoznámí svoje rozhodnutie, GSE uplatní možnosť podľa písm. c).

...

5. Prijemca stimulačného príspevku uvedeného v odsekoch 3 a 4 môže získať prístup k bankovému financovaniu v maximálnej výške rovnajúcej sa rozdielu medzi príspevkom, ktorý už dostal k 31. decembru 2014, a upraveným príspevkom v zmysle odsekov 3 a 4. Cassa Depositi e Prestiti SpA môže poskytnúť na takéto financovanie, kumulatívne alebo alternatívne, na základe *ad hoc* dohôd s bankovým sektorom, osobitné opatrenia alebo záruky...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 11 Anie zastupuje podniky, ktoré v Taliansku vykonávajú činnosť vo výrobe tovarov a/alebo poskytovaní služieb v odvetví elektrotechniky a elektroniky alebo v súvisiacich odvetviach. Je „zväzom prvej úrovne“, v rámci ktorého sa spájajú odvetvové združenia, medzi ktoré patrí aj združenie Anie Energie Rinnovabili, ktorého cieľom je ochrana priemyselného odvetvia obnoviteľných energií. Ostatní žalobcovia vo veci samej sú obchodnými spoločnosťami a samostatne zárobkovo činnými osobami, ktoré sú vlastníkami a prevádzkovateľmi jedného alebo viacerých fotovoltických zariadení s výkonom vyšším než 200 kW, nachádzajúcich sa na rôznych miestach na území Talianska, a ktoré uzavreli so spoločnosťou GSE zmluvy na dobu 20 rokov, považované za súkromnoprávne zmluvy v zmysle talianskeho práva, aby mohli získať stimulačný príspevok na výrobu elektrickej energie pochádzajúcej z fotovoltickej konverzie. Títo žalobcovia tak majú prospech zo stimulačných opatrení stanovených v článku 7 legislatívneho dekrétu č. 387/2003 a článku 25 legislatívneho dekrétu č. 28/2011. GSE je verejnoprávna obchodná spoločnosť, ktorú v celom rozsahu ovláda Ministero dell'Economia e delle Finanze (Ministerstvo hospodárstva a financií, Taliansko) a ktorá je poverená viacerými úlohami verejnoprávnej povahy v odvetví energetiky.
- 12 Taliansky systém podpory na výrobu elektrickej energie z fotovoltických zariadení bol zmenený článkom 26 zákonného dekrétu č. 91/2014, vykonaného ministerskými vyhláškami zo 16. a 17. októbra 2014, ktorých zrušenia sa žalobcovia vo veci samej domáhajú na Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Regionálny správny súd pre Lazio, Taliansko).
- 13 Vnútroštátny súd v podstate uvádza, že článok 26 zákonného dekrétu č. 91/2014 stanovil reorganizáciu stimulov pre zariadenia s výkonom vyšším než 200 kW s cieľom optimalizovať manažment lehôt na zber a vyplácanie stimulov, ako aj podporiť udržateľnejšiu politiku podpory obnoviteľných zdrojov energie. Uvádza tiež, že podľa tohto ustanovenia taliansky normotvorca uložil prevádzkovateľom v dotknutom odvetví povinnosť prejsť na iný systém príspevkov podľa jednej z možností stanovených v odseku 3 uvedeného ustanovenia. Každá z týchto možností sa podľa neho nepochybne nepriaznivo dotýka situácie týchto subjektov, ako bola upravená v dohodách o stimuloch uzavretých medzi nimi a spoločnosťou GSE, tým, že do týchto dohôd zavádza nové prvky týkajúce sa dĺžky trvania alebo výšky stimulačných príspevkov.
- 14 Vnútroštátny súd konkrétne uvádza, že podľa článku 26 zákonného dekrétu č. 91/2014 sa za druhý polrok 2014 mali vyplácať stimulačné príspevky vo forme nemenných mesačných splátok vo výške 90 % odhadovanej priemernej ročnej výrobnnej kapacity každého zo zariadení počas kalendárneho roka výroby, pričom následne sa malo urobiť vyúčtovanie voči skutočnej výrobe. Toto ustanovenie tak zmenilo platné zmluvné podmienky tak, že nahradilo kritérium „skutočnej výroby“ kritériom „priemernej ročnej výrobnnej kapacity“ bez ohľadu na skutočnosť, že príjemcovia dotknutých príspevkov vstúpili do schémy pomoci za odlišných podmienok.
- 15 Žalobcovia vo veci samej tvrdia pred vnútroštátnym súdom, že ministerskými vyhláškami zo 16. a 17. októbra 2014 sú nepriaznivo dotknuté ich existujúce vzťahy, ktoré už podliehali príslušným rozhodnutiam o poskytnutí stimulačných príspevkov a dohodám uzatvoreným následne so spoločnosťou GSE, a že bola vážne narušená ich legitímna dôvera. Namietajú tiež porušenie zásady právnej istoty a porušenie smernice 2009/28 v rozsahu, v akom článok 26 zákonného dekrétu č. 91/2014 zaviedol so spätnou účinnosťou menej priaznivé stimulačné opatrenia, spôsobilé narušiť

pôvodné podmienky už vynaložených investícií, a že by sa preto mali ponechať neuplatnené, z dôvodu rozporu s primárnym a sekundárnym právom Únie. Ministerstvo hospodárskeho rozvoja navrhuje zamietnuť žaloby podané proti týmto ministerským vyhláškam.

- 16 Vnútroštátny súd uvádza, že spory vo veci samej sú súčasťou rozsiahleho sporu, v rámci ktorého podniky nachádzajúce sa v podobných situáciách ako žalobcovia vo veci samej nastolili rovnaké otázky ako v konaniach vo veci samej. Vnútroštátny súd sa obrátil na Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko) s otázkou ústavnosti článku 26 ods. 3 zákonného dekrétu č. 91/2014. Corte costituzionale (Ústavný súd) nálezom z 24. januára 2017 rozhodol, že toto ustanovenie nie je v rozpore s Ústavou Talianska. Rozhodol, že uvedené ustanovenie predstavuje zásah zodpovedajúci verejnému záujmu súvisiaci so spravodlivým vyvážením protichodných záujmov s cieľom sklbiť politiku podpory výroby energie z obnoviteľných zdrojov so znížením zaťaženia zodpovedajúceho súvisiacim nákladom, ktoré znášajú koneční užívatelia elektrickej energie. Okrem toho rozhodol, že zmena schémy stimulov, dotknutá vo veci samej, nebola nepredvídateľná ani náhla, v dôsledku čoho opatrný a obozretný hospodársky subjekt mohol zohľadniť možný legislatívny vývoj vzhľadom na dočasný a premenlivý charakter systémov pomoci.
- 17 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že uvedený rozsudok Corte costituzionale (Ústavný súd) nerozhodol o určitých otázkach, ktoré sú relevantné na účel vyriešenia sporov vo veci samej, a že je potrebné položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku s cieľom určiť, či je podľa práva Únie prípustné, aby vnútroštátny zákonodarca zasiahol spôsobom, ktorý sa nepriaznivo dotýka nielen všeobecnej schémy stimulov, uplatňujúcej sa na podniky dotknutého odvetvia, ale aj dohôd, ktoré tieto podniky individuálne uzavreli s obchodnou spoločnosťou vo vlastníctve štátu, v danom prípade GSE, na určenie konkrétnych stimulačných opatrení na dobu 20 rokov.
- 18 Konkrétne sa pýta, či sú dotknuté vnútroštátne ustanovenia zlučiteľné so všeobecnými zásadami právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery, keďže legislatívny zásah, o ktorý ide vo veci samej, jednostranne zmenil právne podmienky, na základe ktorých žalobcovia vo veci samej začali vykonávať podnikateľskú činnosť, a to bez toho, aby nastali výnimočné okolnosti, ktoré by mohli odôvodniť takúto zmenu. Z tých istých dôvodov má tiež pochybnosti o zlučiteľnosti týchto ustanovení s článkami 16 a 17 Charty, ktoré sa týkajú slobody podnikania a práva vlastniť majetok, ako aj s článkom 10 Energetickej charty.
- 19 Okrem toho podľa vnútroštátneho súdu by dotknuté vnútroštátne ustanovenia mohli byť v rozpore s článkom 3 ods. 3 písm. a) smernice 2009/28, keďže sa môžu negatívne dotýkať schémy pomoci na výrobu elektriny fotovoltickými zariadeniami, ktorá musí byť podľa tejto smernice stabilná a stála. Tieto ustanovenia by tiež podľa neho mohli ohroziť ciele energetickej politiky v zmysle uvedenej smernice.
- 20 Za týchto podmienok Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionálny správny súd pre Lazio) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru v každej zo spojených vecí túto prejudiciálnu otázku:

„Bráni právo [Únie] uplatňovaniu vnútroštátneho ustanovenia, akými sú ustanovenia článku 26 ods. 2 a 3 [zákonného dekrétu č. 91/2014], ktorými sa obmedzuje alebo významne odkladá platba stimulov, ktoré sa predtým priznali zákonom a vymedzili sa prostredníctvom príslušných dohôd uzatvorených medzi výrobcami elektrickej energie fotovoltickou konverziou a [GSE], spoločnosťou v úplnom vlastníctve štátu poverenou vykonávať túto funkciu?“

Konkrétne, je uvedené vnútroštátne ustanovenie zlučiteľné so všeobecnými zásadami práva [Únie], akými sú zásady legitímnej dôvery, právnej istoty, lojálnej spolupráce a potrebného účinku, s článkami 16 a 17 [Charty], so smernicou [2009/28] a s právnou úpravou systémov podpory podľa tejto smernice, a s článkom 216 ods. 2 ZFEÚ, najmä v súvislosti [s Energeticou chartou]?“

- 21 Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 5. februára 2019 boli veci C-798/18 a C-799/18 spojené na spoločné konanie na účely písomnej a ústnej časti konania, ako aj vyhlásenia rozsudku.

O prejudiciálnej otázke

- 22 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 3 ods. 3 písm. a) smernice 2009/28 a články 16 a 17 Charty v spojení so zásadami právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery, ako aj článok 10 Energetickej charty majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje zníženie alebo odklad vyplácania stimulov pre energiu vyrobenú fotovoltickými solárnymi zariadeniami, ktoré boli potvrdené *ad hoc* dohodami uzavretými medzi prevádzkovateľmi týchto zariadení a obchodnou spoločnosťou vo vlastníctve štátu.
- 23 Tento súd uvádza, že článok 26 zákonného dekrétu č. 91/2014 reorganizoval stimuly pre zariadenia s výkonom vyšším než 200 kW, poskytnuté podľa článku 7 legislatívneho dekrétu č. 387/2003 alebo článku 25 legislatívneho dekrétu č. 28/2011, s cieľom optimalizovať manažment lehôt na zber a vyplácanie stimulov, ako aj podporiť udržateľnejšiu politiku podpory obnoviteľných zdrojov energie. Tento článok 26 tak vo svojom odseku 2 stanovil, že od druhého polroka 2014 sa musia stimulačné príspevky vyplácať vo forme nemenných mesačných splátok v rozsahu 90 % odhadovanej priemernej ročnej výrobnnej kapacity každého zariadenia počas kalendárneho roka výroby, pričom následne sa urobí vyúčtovanie voči skutočnej výrobe. Okrem toho stanovil prechod na iný systém príspevkov podľa jednej z možností uvedených vo svojom odseku 3, a to predĺženie trvania stimulu na 24 rokov s pomerným znížením ročných platieb o určený percentuálny podiel, zníženie súm v období od roku 2015 do roku 2019, kompenzované zvýšením v neskoršom období, alebo zníženie príspevku o percentuálny podiel, ktorý sa určí vzhľadom na nominálny výkon zariadení.
- 24 Vnútroštátny súd sa domnieva, že uvedený článok 26 by mohol byť v rozpore s právom Únie, keďže znížil príspevky a zmenil spôsoby vyplácania stimulov, ktoré už boli poskytnuté podľa článku 7 legislatívneho dekrétu č. 387/2003, ako aj článku 25 ods. 10 legislatívneho dekrétu č. 28/2011, a boli potvrdené prostredníctvom dohôd, ktoré GSE individuálne uzavrela s prevádzkovateľmi fotovoltických zariadení s uvedením konkrétnych stimulačných príspevkov a osobitných podmienok ich vyplácania počas 20 rokov.
- 25 Pokiaľ ide v tejto súvislosti po prvé o smernicu 2009/28, ktorej vykonanie je účelom schémy podpory, o ktorú ide vo veci samej, ako vyplýva z článku 1 tejto smernice, jej cieľom je stanoviť spoločný rámec presadzovania výroby energie z obnoviteľných zdrojov predovšetkým stanovením záväzných národných cieľov pre celkový podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe.
- 26 Článok 3 ods. 3 písm. a) smernice 2009/28 stanovuje, že členské štáty môžu predovšetkým uplatňovať schémy podpory, aby dosiahli ciele stanovené v článku 3 ods. 1 a 2 tejto smernice, podľa ktorých jednak každý členský štát dbá na to, aby podiel energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov na jeho konečnej spotrebe energie v roku 2020 zodpovedal minimálne jeho celkovému národnému cieľu, tak ako je stanovený v prílohe I časti A uvedenej smernice, a jednak členské štáty zavedú efektívne koncipované opatrenia na zabezpečenie, aby ich podiel energie vyrobenej z takýchto zdrojov zodpovedal minimálne úrovni uvedenej v orientačnom pláne stanovenom v prílohe I časti B tejto smernice.
- 27 Podľa znenia odôvodnenia 25 smernice 2009/28 navyše „členské majú rozdielny potenciál v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov“ a na účel riadneho fungovania národných schém podpory je nevyhnutné, aby mohli členské štáty kontrolovať účinky a náklady svojich schém podpory podľa svojho potenciálu.

- 28 Ako vyplýva zo samotného znenia článku 3 ods. 3 písm. a) smernice 2009/28 a konkrétne z pojmu „môžu“, členské štáty teda nie sú povinné s cieľom podpory využívania energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov prijať schémy pomoci. Disponujú širokou mierou voľnej úvahy, pokiaľ ide o opatrenia, ktoré považujú za primerané na dosiahnutie záväzných národných celkových cieľov stanovených v článku 3 ods. 1 a 2 tejto smernice v spojení s prílohou I uvedenej smernice. Takáto miera voľnej úvahy implikuje, že členské štáty môžu voľne prijať, meniť alebo rušiť schémy pomoci, najmä za podmienky, že tieto ciele sa dosiahnu (rozsudok z 11. júla 2019, Agrenergy a Fusignano Due, C-180/18, C-286/18 a C-287/18, EU:C:2019:605, bod 27).
- 29 Okrem iného treba zdôrazniť, že ako vyplýva z ustálenej judikatúry, členské štáty, ktoré prijímajú opatrenia, ktorými vykonávajú právo Únie, musia dodržiavať všeobecné zásady tohto práva, medzi ktoré patria najmä zásady právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júla 2019, Agrenergy a Fusignano Due, C-180/18, C-286/18 a C-287/18, EU:C:2019:605, bod 28, ako aj citovanú judikatúru).
- 30 Z toho vyplýva, že článok 3 ods. 3 písm. a) smernice 2009/28 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, akou je článok 26 ods. 2 a 3 zákonného dekrétu č. 91/2014, ktorá mení schému pomoci znížením príspevkov a mení spôsoby platby stimulov na výrobu elektriny fotovoltickými zariadeniami, pokiaľ dodržiava tieto zásady.
- 31 Pokiaľ ide v druhom rade o články 16 a 17 Charty, treba uviesť, že ako vyplýva z ich príslušných názvov a obsahu, legislatívny dekrét č. 387/2003 vykonáva smernicu 2001/77 a legislatívny dekrét č. 28/2011 preberá do talianskeho práva smernicu 2009/28, ktorá zrušila túto prvú uvedenú smernicu. Z toho vyplýva, že ustanoveniami týchto legislatívnych dekrétov sa vykonáva právo Únie v zmysle článku 51 ods. 1 Charty, takže Charta sa uplatňuje na spory vo veci samej. V dôsledku toho musí byť pri takomto prebratí dosiahnutá úroveň ochrany základných práv stanovená Chartou bez ohľadu na mieru voľnej úvahy, ktorú majú členské štáty pri tomto prebratí (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júla 2019, Pelham a i., C-476/17, EU:C:2019:624, bod 79).
- 32 Pokiaľ ide v prvom rade o článok 17 ods. 1 Charty, v odseku 1 stanovuje, že každý má právo vlastníť svoj oprávnené nadobudnutý majetok, užívať ho, nakladať s ním a odkázať ho a že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku, s výnimkou verejného záujmu, v prípadoch a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon, pričom musí byť včas vyplatená spravodlivá náhrada. Užívanie majetku môže byť upravené zákonom v nevyhnutnej miere v súlade so všeobecným záujmom.
- 33 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ochrana priznaná týmto článkom sa netýka jednoduchých záujmov alebo príležitostí obchodnej povahy, ktorých neistota je vlastná samotnej podstate hospodárskych činností, ale sa týka majetkových práv, z ktorých podľa právneho poriadku vyplýva nadobudnuté právne postavenie, ktoré umožňuje ich majiteľom nezávislý výkon týchto práv na ich vlastný účet [rozsudky z 22. januára 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, bod 34, a z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskej pôdy), C-235/17, EU:C:2019:432, bod 69].
- 34 V prejednávanej veci treba teda posúdiť, či sa záruky priznané článkom 17 ods. 1 Charty vzťahujú na stimuly na výrobu fotovoltickej energie, o aké ide vo veci samej, ktoré ešte neboli vyplatené, ale rozhodlo sa o ich poskytnutí v rámci existujúcej schémy pomoci.
- 35 Pokiaľ ide v tejto súvislosti o otázku, či sa možno domnievať, že tieto stimuly majú majetkovú hodnotu, z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa článku 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísanému v Ríme 4. novembra 1950, ktorú treba zohľadniť na základe článku 52 ods. 3 Charty, vyplýva, že pojem „majetok“ uvedený v prvej časti tohto článku 1 má samostatný obsah, ktorý sa neobmedzuje na hmotný majetok, a že niektoré iné práva a záujmy, tvoriace aktíva, možno tiež považovať za „majetkové práva“ (rozsudok ESLP z 22. júna 2004, Broniowski v. Poľsko, CE:ECHR:2004:0622JUD003144396, bod 129).

- 36 Európsky súd pre ľudské práva tak rozhodol, že za určitých podmienok môže pojem „majetok“ zahŕňať aj majetkové hodnoty vrátane pohľadávok (pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP z 28. septembra 2004, Kopecký v. Slovensko, CE:ECHR:2004:0928JUD004491298, bod 35).
- 37 V prejednávanej veci zo spisov predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že dohody, ktoré GSE uzatvorila s dotknutými prevádzkovateľmi fotovoltaických zariadení na základe článku 7 legislatívneho dekrétu č. 387/2003, ako aj článku 25 ods. 10 legislatívneho dekrétu č. 28/2011, boli uzavreté *ad hoc* a individuálne a že tieto dohody uvádzali osobitné stimulačné príspevky a dobu ich vyplácania. Preto sa zdá, že stimuly poskytnuté na základe týchto ustanovení a potvrdené uvedenými dohodami nepredstavovali jednoduché záujmy alebo príležitosti obchodnej povahy, ale mali majetkovú hodnotu.
- 38 Vzhľadom na judikatúru citovanú v bode 33 tohto rozsudku však na to, aby sa na právo dostávali stimuly, o aké ide vo veci samej, mohla vzťahovať ochrana poskytovaná článkom 17 Charty, je ešte potrebné, aby sa preskúmala otázka, či toto právo predstavuje nadobudnuté právne postavenie v zmysle tejto judikatúry (pozri analogicky rozsudok z 22. januára 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, bod 36).
- 39 Súdny dvor v bode 61 rozsudku z 3. septembra 2015, Inuit Tapiriit Kanatami a i./Komisia (C-398/13 P, EU:C:2015:535), pripomenul, že z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa článku 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyplýva, že budúce príjmy možno považovať za „majetok“ spôsobilý ochrany podľa článku 17 Charty len vtedy, ak už boli zarobené, sú predmetom istej pohľadávky, alebo existujú osobitné okolnosti, ktoré môžu vyvolať u dotknutej osoby legitímne očakávanie, že nadobudne majetkovú hodnotu.
- 40 Vzhľadom na body 30 a 39 tohto rozsudku je preto potrebné preskúmať rozsah zásad právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery, pokiaľ ide o vnútroštátnu právnu úpravu dotknutú vo veci samej.
- 41 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora zásada právnej istoty, ktorej logickým dôsledkom je zásada ochrany legitímnej dôvery, vyžaduje jednak, aby boli právne normy jasné a presné, a jednak, aby ich uplatňovanie bolo predvídateľné pre osoby podliehajúce súdnej právomoci, najmä ak môžu mať nepriaznivé dôsledky na jednotlivcov a podniky. Uvedená zásada konkrétne vyžaduje, aby právna úprava dotknutým osobám umožnila s istotou poznať rozsah povinností, ktoré im táto úprava stanovuje, pričom musia mať možnosť jednoznačne poznať svoje práva a povinnosti a podľa toho konať (rozsudok z 11. júla 2019, Agrenergy a Fusignano Due, C-180/18, C-286/18 a C-287/18, EU:C:2019:605, body 29 a 30, ako aj citovaná judikatúra).
- 42 Rovnako podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora možnosť odvolávať sa na zásadu ochrany legitímnej dôvery má každý hospodársky subjekt, v prípade ktorého vnútroštátny orgán vzbudil legitímne očakávanie. Ak však mohol opatrný a obozretný hospodársky subjekt predvídať prijatie opatrenia, ktoré sa týka jeho záujmov, nemôže sa po jeho prijatí odvolávať na uvedenú zásadu. Okrem toho hospodárske subjekty nemôžu vkladať legitímnu dôveru do zachovania existujúceho stavu, ktorý môžu vnútroštátne orgány zmeniť v rámci svojej voľnej úvahy (rozsudok z 11. júla 2019, Agrenergy a Fusignano Due, C-180/18, C-286/18 a C-287/18, EU:C:2019:605, bod 31, ako aj citovaná judikatúra).
- 43 Vnútroštátnemu súdu prislúcha preskúmať, či vnútroštátna právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, je v súlade s uvedenými zásadami, lebo Súdny dvor, ktorý rozhoduje o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, je príslušný iba na to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol všetky informácie k výkladu práva Únie, ktoré danému súdu umožnia posúdiť tento súlad. Vnútroštátny súd môže zohľadniť na tieto účely všetky relevantné prvky, ktoré vyplývajú zo znenia, účelu alebo systému dotknutých právnych úprav (pozri najmä rozsudok z 11. júla 2019, Agrenergy a Fusignano Due, C-180/18, C-286/18 a C-287/18, EU:C:2019:605, body 33 a 34, ako aj citovanú judikatúru).
- 44 S cieľom poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď treba uviesť najmä nasledujúce informácie, ktoré vyplývajú zo spisov predložených Súdnemu dvoru.

- 45 Pokiaľ ide v prvom rade o legislatívny dekrét č. 387/2003, ktorý zaviedol režim stimulov na výrobu energie fotovoltickými solárnymi zariadeniami v Taliansku a ktorým sa preberá smernica 2001/77, z článku 7 ods. 2 tohto legislatívneho dekrétu vyplýva, že pokiaľ ide o elektrickú energiu vyrábanú fotovoltickými zariadeniami, ministerské vyhlášky, ktorými sa vykonáva uvedený legislatívny dekrét, stanovili osobitný stimulačný príspevok s klesajúcou výškou a dobou trvania, ktorá umožňuje zaručiť primeranú odmenu za investované náklady. Tieto dekréty tiež stanovili hornú hranicu kumulovaného elektrického výkonu všetkých zariadení, na ktoré možno poberať príspevky.
- 46 S výhradou overenia, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, teda samotné znenie tohto článku 7 možno považovať za ustanovenie, ktoré opatrnému a obozretnému hospodárskemu subjektu v zmysle judikatúry citovanej v bode 42 tohto rozsudku naznačovalo, že dotknuté stimuly nie sú zaručené všetkým dotknutým subjektom počas určitej doby, najmä vzhľadom na odkaz na klesajúcu výšku stimulačných príspevkov, ako aj na obmedzenú dobu trvania stimulov a stanovenie hornej hranice kumulovaného elektrického výkonu určujúceho spôsobilosť na ich poberanie.
- 47 Pokiaľ ide následne o legislatívny dekrét č. 28/2011, ktorým bol zrušený legislatívny dekrét č. 387/2003, Súdny dvor už v podstate dospel k rovnakému zisteniu, keď v bode 44 rozsudku z 11. júla 2019, *Agrenergy a Fusignano Due* (C-180/18, C-286/18 et C-287/18, EU:C:2019:605), rozhodol, že ustanovenia vnútroštátneho práva prijaté v rámci tohto dekrétu boli takej povahy, že opatrným a obozretným hospodárskym subjektom dali už na začiatku jasne vedieť, že vnútroštátne orgány môžu zmeniť, či dokonca zrušiť režim stimulov uplatňujúci sa na fotovoltické solárne zariadenia s cieľom zohľadniť vývoj určitých okolností.
- 48 Legislatívny dekrét č. 28/2011 totiž vo svojom článku 25 stanovoval, že stimul na výrobu elektrickej energie z fotovoltických zariadení je upravený ministerskou vyhláškou stanovujúcou ročný limit kumulovaného elektrického výkonu takýchto zariadení, na ktoré možno uplatniť stimulačné príspevky, a upravujúcou tieto príspevky s prihliadnutím na zníženie nákladov na technológie a zariadenia, ako aj stimulačné opatrenia uplatňované v iných členských štátoch, ako aj na povahu zariadenia.
- 49 Pokiaľ ide napokon o dohody uzavreté so spoločnosťou GSE, zo spisov predložených Súdnemu dvoru na jednej strane vyplýva, že dohody uzavreté s vlastníkami dotknutých fotovoltických zariadení uvedených do prevádzky pred 31. decembrom 2012 iba uvádzali praktické podmienky vyplácania stimulov, ktoré sa poskytli formou skoršieho správneho rozhodnutia, ktoré prijala GSE. Podľa talianskej vlády Corte costituzionale (Ústavný súd) považoval tieto zmluvy za verejnoprávne zmluvy, ktoré nasledovali po prijatí správneho aktu.
- 50 Pokiaľ ide na druhej strane o stimuly pre zariadenia uvedené do prevádzky po 31. decembri 2012, tieto boli „poskytnuté“, ako vyplýva zo znenia článku 24 ods. 2 písm. d) legislatívneho dekrétu č. 28/2011, prostredníctvom súkromnoprávnych zmlúv uzavretých medzi spoločnosťou GSE a subjektmi zodpovednými za dotknuté zariadenia na základe vzorovej zmluvy vymedzenej orgánom pre elektrickú energiu a plyn.
- 51 V dôsledku toho sa zdá, že ako uviedla talianska vláda vo svojich písomných pripomienkach, dohody uzavreté medzi dotknutými prevádzkovateľmi fotovoltických zariadení a spoločnosťou GSE boli podpísané na základe vzorových zmlúv, že ako také nepriznávali stimuly pre tieto zariadenia, ale len stanovovali spôsob ich vyplácania, a že prinajmenšom pokiaľ ide o dohody uzavreté po 31. decembri 2012, GSE si vyhradzovala právo jednostranne zmeniť podmienky týchto dohôd z dôvodu prípadného vývoja právnej úpravy, ako bolo výslovne uvedené v týchto dohodách. Tieto skutočnosti teda predstavujú dostatočne jasný údaj pre hospodárske subjekty o tom, že dotknuté stimuly mohli byť zmenené alebo zrušené.

- 52 Okrem toho opatrenia stanovené v článku 26 ods. 2 a 3 zákonného dekrétu č. 91/2014 nemajú vplyv na stimuly, ktoré už boli vyplatené, ale uplatňujú sa výlučne od nadobudnutia účinnosti tohto zákonného dekrétu a jedine na predvídané stimuly, ktoré ešte neboli splatné. Na rozdiel od toho, čo tvrdia žalobcovia vo veci samej, tieto opatrenia v dôsledku toho nie sú retroaktívne.
- 53 S výhradou overenia, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, všetky tieto okolnosti jasne vyplývajú z vnútroštátnej právnej úpravy dotknutej vo veci samej, v dôsledku čoho bolo ich uplatnenie v zásade predvídateľné. Zo spisov, ktoré má k dispozícii Súdny dvor, totiž vyplýva, že ustanovenia právnych predpisov, o ktoré ide vo veci samej, boli riadne uverejnené, boli dostatočne presné a žalobkyne vo veci samej mali vedomosť o ich obsahu. Opatrný a obozretný hospodársky subjekt sa preto nemôže dovoliavať zásahu do zásad právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery z dôvodu zmien tejto právnej úpravy.
- 54 V dôsledku toho treba konštatovať, že ako uviedol aj generálny advokát v bode 48 svojich návrhov, údajné právo prevádzkovateľov dotknutých fotovoltaických zariadení využívať stimuly dotknuté vo veci samej v nezmenenej podobe počas celej doby platnosti zmlúv, ktoré uzavreli so spoločnosťou GSE, nepredstavuje nadobudnuté právne postavenie a nevzťahuje sa naň ochrana upravená v článku 17 Charty, a v dôsledku toho úprava výšky týchto stimulov alebo spôsobov ich vyplácania, vykonaná vnútroštátnym predpisom, akým je článok 26 zákonného dekrétu č. 91/2014, sa nemôže stotožňovať so zásahom do práva vlastníť majetok, uznaného v tomto článku 17.
- 55 Pokiaľ ide o druhé o článok 16 Charty, treba pripomenúť, že tento článok zakotvuje slobodu podnikania a stanovuje, že sa uznáva v súlade s právom Únie, vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou.
- 56 V tejto súvislosti z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ochrana priznaná uvedeným článkom 16 zahŕňa slobodu vykonávať hospodársku alebo obchodnú činnosť, zmluvnú slobodu a slobodnú hospodársku súťaž, čo vyplýva aj z vysvetliviek k tomuto článku, ktoré sa majú podľa článku 6 ods. 1 tretieho pododseku ZEÚ a článku 52 ods. 7 Charty zohľadniť pri jej výklade (rozsudok z 22. januára 2013, Sky Österreich, C-283/11, EU:C:2013:28, bod 42 a citovaná judikatúra).
- 57 Zmluvná sloboda v zmysle článku 16 Charty zahŕňa najmä slobodnú voľbu obchodného partnera, ako aj slobodu určiť cenu za poskytnutú službu (rozsudok z 20. decembra 2017, Polkomtel, C-277/16, EU:C:2017:989, bod 50).
- 58 V prejednávanej veci žalobcovia vo veci samej tvrdia, že článok 26 ods. 2 a 3 zákonného dekrétu č. 91/2014 narušuje zmluvnú slobodu príjemcov stimulov, stanovených dohodami uzavretými so spoločnosťou GSE, ako aj ich právo voľne nakladať so svojimi hospodárskymi a finančnými zdrojmi z dôvodu, že tento zákonný dekrét zmenil podmienky poskytovania týchto stimulov.
- 59 Ako však bolo uvedené v bodoch 49 a 50 tohto rozsudku, zo spisov predložených Súdnemu dvoru na jednej strane vyplýva, že dohody uzavreté s vlastníckmi zariadení uvedených do prevádzky pred 31. decembrom 2012 stanovovali jedine praktické podmienky vyplácania stimulov poskytnutých skoršími správnyimi rozhodnutiami, a na druhej strane, že stimuly pre zariadenia uvedené do prevádzky po tomto dátume boli potvrdené prostredníctvom vzorových zmlúv uzavretých medzi spoločnosťou GSE a prevádzkovateľmi dotknutých zariadení, ktoré stanovovali jedine podmienky vyplácania týchto stimulov.
- 60 V dôsledku toho sa zdá, že žalobcovia vo veci samej nemali žiadnu možnosť vyjednávať, pokiaľ ide o obsah dohôd uzavretých so spoločnosťou GSE. Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 70 svojich návrhov, keďže ide o vzorovú zmluvu vyhotovenú jednou zo zmluvných strán, zmluvná sloboda druhej zmluvnej strany spočíva v podstate v rozhodnutí, či súhlasí, alebo nesúhlasí s podmienkami takejto zmluvy. Okrem toho, ako bolo uvedené v bode 51 tohto rozsudku, prinajmenšom pokiaľ ide o dohody uzavreté po 31. decembri 2012, GSE si vyhradila právo jednostranne meniť podmienky týchto dohôd.

- 61 S výhradou overení, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, sa teda vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej nemôže považovať za právnu úpravu predstavujúcu zásah do zmluvnej slobody zmluvných strán dohôd, o ktoré ide vo veci samej, v zmysle článku 16 Charty.
- 62 Okrem toho sloboda podnikania zakotvená v tomto poslednom uvedenom ustanovení zahŕňa tiež právo každého podniku slobodne nakladať s disponibilnými ekonomickými, technickými a finančnými zdrojmi v medziach zodpovednosti, ktorú nesie za svoje vlastné konanie (rozsudky z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, bod 49, a z 30. júna 2016, Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, bod 27).
- 63 Obmedzením tohto práva je najmä povinnosť prijať opatrenia, ktoré môžu predstavovať pre hospodársky subjekt značné náklady, môžu mať značný vplyv na organizáciu jeho činností alebo si môžu vyžadovať zložité a komplexné technické riešenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. marca 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, bod 50).
- 64 V prejednávanej veci sa však nezdá, že by článok 26 zákonného dekrétu č. 91/2014 obmedzoval v zmysle judikatúry citovanej v bodoch 62 a 63 tohto rozsudku právo prevádzkovateľov dotknutých fotovoltických zariadení slobodne využívať svoje disponibilné zdroje, keďže stimulačné príspevky, ako boli priznané správnymi aktmi a stanovené v dohodách uzavretých medzi týmito prevádzkovateľmi a spoločnosťou GSE, nemožno považovať za takéto zdroje, keďže ako vyplýva z bodov 51 až 53 tohto rozsudku, ide len o stimuly, ktoré boli predvídané, ale ešte neboli splatné, a že títo prevádzkovatelia sa nemôžu dovoliť legitímnej dôvery v skutočnosť, že budú dostávať takéto stimuly v nezmenenej podobe.
- 65 Zo spisov predložených Súdnu dvoru teda nevyplýva, že by článok 26 ods. 2 a 3 zákonného dekrétu č. 91/2014 uložil prevádzkovateľom fotovoltických zariadení také obmedzenia, aké sú uvedené v judikatúre citovanej v bode 63 tohto rozsudku.
- 66 V dôsledku toho treba konštatovať, že také vnútroštátne ustanovenie, ktorým je článok 26 zákonného dekrétu č. 91/2014, nemožno považovať za zásah do slobody podnikania zakotvenej v článku 16 Charty.
- 67 Po tretie vzhľadom na to, že vnútroštátny súd sa pýta na zlučiteľnosť článku 26 ods. 2 a 3 zákonného dekrétu č. 91/2014 s článkom 10 Energetickej charty, treba uviesť, že vzhľadom na článok 216 ods. 2 ZFEÚ táto Charta zaväzuje inštitúcie Európskej únie a členské štáty, keďže uvedená Charta je zmiešanou dohodou.
- 68 Podľa článku 10 Energetickej charty každá zmluvná strana v súlade s ustanoveniami tejto Charty podporuje a vytvára stabilné, spravodlivé, výhodné a transparentné podmienky pre investorov „iných zmluvných strán“ s cieľom investovať v jej oblasti.
- 69 Zo znenia článku 10 Energetickej charty vyplýva, že podmienky, ktoré sú stanovené v tomto článku, musia byť zaručené pre investorov iných zmluvných strán.
- 70 V prejednávanej veci však zo spisov, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že by jeden alebo viacerí dotknutí investori boli investormi iných zmluvných strán v zmysle článku 10 Energetickej charty alebo že by namietali porušenie tohto článku v takomto postavení investora. V dôsledku toho sa nezdá, že by sa článok 10 Energetickej charty uplatňoval vo veciach samých, v dôsledku čoho nie je potrebné skúmať zlučiteľnosť vnútroštátnej právnej úpravy s týmto ustanovením.
- 71 Vzhľadom na všetko, čo už bolo uvedené, treba na položenú otázku odpovedať tak, že s výhradou overení, ktoré prislúcha vykonať vnútroštátnemu súdu, a s prihliadnutím na všetky relevantné okolnosti, sa článok 3 ods. 3 písm. a) smernice 2009/28, ako aj články 16 a 17 Charty v súlade so zásadami právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery majú vykladať tak, že nebránia vnútroštátnej

právnej úprave, ktorá stanovuje zníženie alebo odklad vyplácania stimulov na energiu vyrobenú fotovoltaickými solárnymi zariadeniami, ktoré už boli priznané správnymi rozhodnutiami a potvrdené *ad hoc* dohodami uzavretými medzi prevádzkovateľmi týchto zariadení a verejnoprávnou obchodnou spoločnosťou, ak sa táto právna úprava týka stimulov, ktoré boli predvídané, ale ešte neboli splatné.

O trovách

- 72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

S výhradou overení, ktoré prislúcha vykonať vnútroštátnemu súdu, a s prihliadnutím na všetky relevantné okolnosti, sa článok 3 ods. 3 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES, ako aj články 16 a 17 Charty základných práv Európskej únie, v súlade so zásadami právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery, majú vykladať tak, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje zníženie alebo odklad vyplácania stimulov na energiu vyrobenú fotovoltaickými solárnymi zariadeniami, ktoré už boli priznané správnymi rozhodnutiami a potvrdené *ad hoc* dohodami uzavretými medzi prevádzkovateľmi týchto zariadení a verejnoprávnou obchodnou spoločnosťou, ak sa táto právna úprava týka stimulov, ktoré boli predvídané, ale ešte neboli splatné.

Podpisy